

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องประมวลพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติ ครม. ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตเป็นการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้างนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชัน และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทั้งของราชการ และเอกชน และทำการประมวลและจัดหมวดหมู่ของระบบกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Survey) โดยการสัมภาษณ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ในระดับบริหารที่สำคัญ และผู้เชี่ยวชาญ
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 และข้อ 2 ในเชิงประมวลและการเปรียบเทียบข้อบังคับด้านการพิจารณา
4. สรุปผลการศึกษา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้คือ กลุ่มตัวอย่างได้จากตัวแทนของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของ 3 หน่วยงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่

- ประธานคณะกรรมการ หรือผู้ทำการแทน หรือผู้มีตำแหน่งเทียบเท่าในคณะกรรมการหรือองค์กร ซึ่งรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หน่วยงานละ 1 คนจำนวน 3 คน

- เลขานุการ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินหรือผู้ทำการแทน หรือผู้มีตำแหน่งเทียบเท่าในคณะกรรมการหรือองค์กร ซึ่งรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 หน่วยงานละ 1 คนจำนวน 3 คน

- ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย หรือนิติกร (ถ้ามี) ด้านการตรวจสอบในหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนหน่วยละ 3 คน เป็นจำนวน 9 คน

ตารางที่ 3.1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประมวลกฎหมายฯ

หน่วยงาน	ตำแหน่ง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	หมายเหตุ
ป.ป.ช.	-ประธานคณะ กรรมการ -เลขาธิการ -ผู้เชี่ยวชาญด้าน กฎหมาย	5	1	ผู้เชี่ยวชาญ ป.ป.ช. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ แทนประธาน ป.ป.ช. และเลขาธิการ ป.ป.ช.
ตง.	-ประธานคณะ กรรมการ -ผู้ว่าการตรวจเงิน แผ่นดิน -ผู้เชี่ยวชาญด้าน กฎหมาย 3 คน	5	5	
ป.ป.ง.	-ประธานคณะ กรรมการ -เลขาธิการ -ผู้เชี่ยวชาญด้าน กฎหมาย	5	3	

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การประมวลกฎหมาย ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การประมวลกฎหมาย ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งต้องศึกษาให้ลึกซึ้งในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จำนวน 5 ฉบับ ซึ่งเอกสารส่วนใหญ่เป็นเอกสารของทางราชการ ผู้ศึกษาจึงจัดแบ่งเครื่องมือในการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

3.2.1.1 แบบบันทึกการค้นคว้า ซึ่งเป็นวิธีการแรกที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้โดยประเด็นสำคัญเบื้องต้น ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยแหล่งการค้นคว้า

ข้อมูลนั้นผู้ศึกษาได้จากเอกสารทางราชการ บทความทางวิชาการ และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคอร์รัปชันในวงราชการ และการต่อต้าน

3.2.1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ใช้เก็บข้อมูลจากประธานคณะกรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ทำการแทน เลขาธิการคณะกรรมการ หรือผู้มีหน้าที่ดังกล่าวผู้เชี่ยวชาญ หรือนิติกร โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการเชื่อมโยงองค์กรตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และปัญหาในการใช้กฎหมายเพื่อนำมาปรับเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมายต่อไป

3.3 ลักษณะและขอบเขตของการวิจัย

ก. ขอบเขตเกี่ยวกับการประมวลกฎหมาย

วิทยานิพนธ์นี้จะทำการศึกษาวิเคราะห์โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนใหญ่ (Documentary Research) โดยเอกสารได้จากห้องสมุดของสถาบันต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ฯลฯ หอสมุดแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ช สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เป็นต้น และสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายตาม Web Site ที่เกี่ยวข้องกับงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ทั้ง 5 ฉบับ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและทำการวิเคราะห์หาคำตอบของปัญหาตามที่กล่าวไว้ข้างต้นต่อไป

ข. ขอบเขตของเนื้อหาที่ใช้ในการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ ผู้นำองค์กร ผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารองค์กร 3 คน ผู้นำองค์กร 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย หน่วยงานละ 3 คน เพื่อขอทราบปัญหาอุปสรรคจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ ปัญหาด้านสมรรถนะขององค์กร ปัญหาด้านวิธีปฏิบัติ ปัญหาด้านความร่วมมือ ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ปัญหาด้านผลกระทบ และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้กฎหมายแต่ละมาตรา

3.4 ประเด็นที่จะทำการศึกษา

ประเด็นที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ การประมวลกฎหมาย กฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 5 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. 2543 ประกอบด้วย 5 ประเด็น

ประเด็นที่ 1 ประมวลกฎหมาย กฎเกณฑ์ ประกอบด้วยการศึกษาประมวลกฎหมาย 2 ระดับ คือ ระดับขั้นพื้นผิว (Surface) (การก่อตั้งองค์กร ภารกิจขององค์กร) ระดับขั้นแนวคิด (Abstract) (บทบาทหน้าที่ ความเป็นอิสระและสถานะและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น)

ประเด็นที่ 2 เปรียบเทียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ เพื่อการป้องกันการทุจริต ได้แก่ ชื่อเรื่อง หลักการและเหตุผลในการประกาศใช้ วันที่ประกาศใช้ เนื้อหาที่สำคัญโดยสรุป ขอบเขตการบังคับใช้บทลงโทษ ความซับซ้อนความไม่ชัดเจนระหว่างกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ

ประเด็นที่ 3 ปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ปัญหาด้านสมรรถนะขององค์กร ปัญหาด้านวิธปฏิบัติ ปัญหาด้านความร่วมมือ ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์ ปัญหาด้านผลกระทบและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้กฎหมายแต่ละมาตรา

ประเด็นที่ 4 คำนึงค้นหาคำสำคัญของกฎหมายฉบับต่างๆ ได้แก่ กรรมการ คณะกรรมการ เลขานุการ (ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน) หน่วยรับตรวจ ฯลฯ

ประเด็นที่ 5 แนวทางในการปรับปรุงกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ การตอบคำถามการวิจัยทั้ง 4 ข้อ ได้แก่ คำถามที่ 1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการทุจริตมีความสอดคล้องต้องกันและเชื่อมโยงกันทั้งหมดหรือไม่ คำถามที่ 2 การประมวลกฎหมายที่เหมาะสมต่อการใช้ร่วมกันจะสามารถนำเสนอออกมาได้อย่างไรคำถามที่ 3 กฎหมายฉบับใดมีการปรับปรุงแก้ไขมากกว่ากันและแก้ไขในเรื่องใด และคำถามที่ 4 การเกิดปัญหาในการบังคับใช้มีในเรื่องใดบ้างและสมควรแก้ไขอย่างไร

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษครั้งนี้แบ่งเป็น

1. การสัมภาษณ์และสนทนาด้วยตนเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนด
2. สร้างบรรยากาศของการสัมภาษณ์ให้มีลักษณะเป็นกันเองและเป็นธรรมชาติ เปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น และใช้แนวคิดต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการพูดคุยหรือสื่อสารแบบสองทาง (Two way communication) นับว่าเป็นบรรยากาศของการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงวิพากษ์ ประกอบการพิจารณาแนวคิด โดยการนำข้อมูลที่ได้ จากกฎหมายและกฎเกณฑ์ฉบับต่าง ๆ มาเปรียบเทียบและเชื่อมโยงกัน และสรุปผลเชิงเปรียบเทียบในประเด็นที่กำหนด รวมทั้งข้อเสนอในการแก้ไขกฎหมาย

3.7 การนำเสนอรายงาน

รายงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปของการบรรยาย โดยแบ่งรายงาน ออกเป็น 5 บท กล่าวคือ บทที่ 1 เป็นบทนำ กล่าวถึงความเป็นมาและวิเคราะห์ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ บทที่ 2 เสนอแนวคิดทฤษฎีในการวิจัยและสรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 วิเคราะห์การ บทที่ 4 ผลการศึกษา บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

3.8 ระยะเวลาในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการวิจัยตั้งแต่เริ่มค้นคว้าหาข้อมูล การเขียนรายงาน การนำเสนอรายงานและการปรับปรุงแก้ไข เป็นเวลา 8 เดือน (ตั้งแต่เดือนกันยายน 2545 ถึงเดือนเมษายน 2546) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจัดทำเค้าโครงเดือนกันยายน 2545 ถึงเดือน ตุลาคม 2545
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนตุลาคม 2545 ถึงเดือนมกราคม 2546
3. การวิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงาน เดือนมกราคม 2546 ถึงเดือน เมษายน 2546

